Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlошаlхкета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дехи ● ШОАТТА, 14 АПРЕЛЬ, 1984 ШУ. ● № 45 (6823). Мах. 3 кап.

ХIАМА ХЬАКХОЛЛАРА НАЬКЪАШ

Цхьайттазлагlа хержача СССР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси

Советски общества иван чlоагlаль — партен халкъея цхьоагlо хиларна. Цуьна дола къаьгта тешал да СССР Лакхехьарча Совета цхьайттазлагlа хержа хьалхара сесси. Цо хьагойтар вай общества вахара ерригача сферашта белгалйола творчески лехаря лакхача дlадехаршйн уйлаш, коммунизм хьалъеча керда чоламаш даха уж кийча хилари.

Советски наха цаl санна массавар раьза а волаш тlайцар КПСС ЦК Генеральни секретарь К. У. Черненко СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателалла харжарах бола хоам. Парте лушь дола наьха санна лоархlаш тlайцар Советски наха КПСС ЦК апрельски Пленумен СССР Лакхехьарча Совета сессен цо даьча къамаьлийра положенеши выводаш.

Парте XXVI съезда, цул тlехьагlарча Пленумий установкаша белгалдаьккхача тайпара шоаш бокъонца бола мехкй дай хиларах тарра дийцар депутатiша дегlаена социализм эргайоаккхаш тоалра дола лоархlаме дехкараш.

12 апреле цхьайттазлагlа хержача СССР Лакхехьарча Совета хьалхарча сессо ший болх дlахобилхьар.

lуйрайна 10 сахьат даьлча Йокхача Кремлевски дlоренце хьайнйлар Союза Советен Къамий Советен цхьаьнаеш йола заседани.

Дlаьхдаь тlоараш тохарна безбаь тlайнйар депутаташа хьалхашен новкъостий К. У. Черненко, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков.

Председателал деш ва Къамий Совета председатель А. Э. Восс.

СССР Министрий Совет вlашагlйоллара хьакъехьа къамаьл де дош лу СССР Министрий Совета Председатела депутата Н. А. Тихонова.

СССР Лакхехьарча Совето тlадиллярах Н. А. Тихонова сессега чlоагlдайта дlалу КПСС Центральни Комитетен СССР Лакхехьарча Совета партийни группан могаль СССР Министрий Совета состав: СССР Министрий Совета Председатела хургболча хьалхарча заместителий, заместителий кандидаташ, паччахьалкхен комитетий председателаш, кхыйолча СССР центральни ведомствай кулгалхой, иштта союзни республикай министрий Совета председателий Конституце 129 йолча статьяга хьенжа шоай декхарашца даллача уж СССР Министрий Совета юкъе чубоагlандаь.

СССР Лакхехьарча Совето цаl санна массавар раьза а волаш чlоагlъю СССР правительства Совета состав.

СССР Министрий Совето дlахо йодача хана бе безача балхах лаьца къамаьл де дош лу СССР Министрий Совета Председатела Н. А. Тихонова. Советски правительства заявленега терхам тlабохийташ да а дийгlар. Дlаьхдаь тlоараш детташ юкъагlа аьхар гулбеннарена.

Лакхехьарча Совето массава а раьза а волаш тlайнйцар чурчеи арахьарчеи политика дахьъера СССР Министрий Совета бергболча балха кlийлен тlара лостамаш могадеш бола сонам.

Цул тlехьагlа Лакхехьаре Совет юкъерча дешарен профессиональни школа реформа Керттерча лостамех долча дешага хьажа йолаелар.

Доклад йир КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитель Г. А. Алиева.

Цул тlехьагlа прениеш йолаелар.

Украина къахьегамхоша, аьлар Украински ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела А. Ф. Ватченкос, хьнаре дакъа лаьцад реформа проект юкъача. Цар дуккха предложенеш проект дlахоачашъеча хана тlайнйца а моттигашка практически балха тlа теркалъеш а я. Цхьабаьнда, дlахо, белгалдаьккхар депутата, боккхен тоъал чоалханен, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахама органаша, [illegible] коллективаша, дезалашен школашен цхьана къахьега дезаш бола болх.

Школан хьатlакхувча ноахала кхетам баларан проблемаш массаза а партен паччахьалкхенц теркама юкъ метте я, белгалдаьнхар РСФСР Министрий Совета председатела заместитела депутата Л. В. Ермина.

(Нистедоалар 2-ча оагlо тlа).

КПСС ЦК Генеральни секретарь,
СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
новкъост Константин Устинович Черненко.

ПАРТЕ НИКЪ ХЬАЛЛОАЦ!

ТХОАШ КХОДЕРГДАЦ

Укх деношка хилар КПСС ЦК априльски Пленума а цхьайттазлагlа хержача СССР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси а.

Вай мехка мел бахача наьха санна, lалахьате дог тlоххаьттар тха — Малгобека № 4 йолча школа-интерната коллективана — КПСС Генеральни секретарь К. У. Черненко СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателалла харжарах болча хоамо.

Къахьта хьегархой балха боагlаш бар Пленуме хьалхачарча тlайнйа «Юкъерча дешарен профессиональни школа реформа Керттерча лостамех» бола сонам. Хьехархой дегlа гlоздьлаш партен правительствоси шоай болх сел сийлахь а лоархlаш хиттa йоахко яро.

Тхона геттара дика хет хьехархой алапеш тlатохарца материальни даьхе тхоай йоахко яь. Цул совгlа, дог гlоздоаккхаш бола хьаь ба 1-ча сентябрь «Эншей Дехьаьна хlанзтуд тlехьагlа белгалдоаккхаш хургхилар.

Оаха, хьехархоша, вай партенни правительстваени тешам лу вай кхьара гlулакх бола тlехьдахьар — тlехуна бола тlехье бакъа болина коммунизм хьалгйараш а болча къахьгебеча тхоай нийсхьнара дa кходеш хьаьхьета.

Б. ЛЬЯНОВ,
Малгобека № 4 болча школа - интерната директор.

ТХА ДОШ ЧlОАГlА ДА

Чlоагlа терхам тlабохийтa хьайбийд тха совхоза къахьегамхоша 1984 шера 10 апреле хиннача КПСС ЦК Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненко даьча къамаьлага. Цо доккха тlаьхье болгаш...

Ух деноаш дерзе а лоацa къахьегамхоша дола дешарах... Тха гlалдутан да дахкаелла наьх шера тха боахам... Кхетта бераш...

Укх деношка тlатта хьамна ньаьхелаш боахн хоартолан, хьамоам, тешам долаерар. Тешамаш да тхоай дехкараш оаха тоалла кхоачашдергдолий. Дерригена аьхар, кхьалхийнна бола участкаш кхихийта.

Чlоагlа дакхетар хьалха совхоза болхлоша цхьайттазлагlа хержача СССР Лакхехьарча Совета хьалхарча сесса КПСС ЦК Генеральни секретарь Константин Устинович Черненко СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателалла харжарах.

Оаха доккхадоаца деш ду вай хьалхаре. Дахье экономически а социальни а декхарий кхоачашдаь тlа хьеш айдешь хьалхара.

Ю. АУШЕВ,
«Экажевский» совхоза виартоаш ихеар.

СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА СССР ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА новкъ. Ю. В. МАЛЫШЕВНА ЛЕНИНА ОРДЕНИ «ДОШО СЕДКЪА» ЯХА ШОЛЛАГlА МЕДАЛИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни lилма-тохкама комплекса тlа космически никъ толаме чакхбаккхарах а цу хана къонахчала турпалла гойтарах а Ленина ордени «Дошо Седкъа» яха шоллагlа медали ялийта Советски Союза Турпала СССР летчика-космонавта новкъ. Малышева Юрий Васильевична.

Советски Союза Турпала новк. Ю. В. Малышевна карагlдаьна денале гlулахь белгалдаьккхар духьа турпал ваьча моттиге бронзови бюст йоглийла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. ЧЕРНЕНКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 шу, 11 апрель.

СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА СССР ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА новкъ. Г. М. СТРЕКАЛОВНА ЛЕНИНА ОРДЕНИ «ДОШО СЕДКЪА» ЯХА ШОЛЛАГlА МЕДАЛИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни lилма-тохкама комплекса тlа космически никъ толаме чакхбаккхарах а цу хана къонахчала турпалла гойтарах а Ленина ордени «Дошо Седкъа» яха шоллагlа медали ялийта Советски Союза Турпала СССР летчика-космонавта новкъ. Стрекалова Геннадий Михайловича.

Советски Союза Турпала новк. Г. М. Стрекалова карагlдаьна денале гlулахь белгалдаьккхар духьа турпал ваьча моттиге бронзови бюст йоглийла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. ЧЕРНЕНКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 шу, 11 апрель.

ИНДЕ РЕСПУБЛИКА ГРАЖДАНИНА КОСМОНАВТА-ТОХКАМХОЧОА РАКЕШ ШАРМАНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛ ЯХА ЦlИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни lилма-тохкама комплекса тlа космически никъ толаме чакхбаккхарах а цу хана къонахчала турпалла гойтарах а Ленина ордени «Дошо Седкъа» яха медали хуш Советски Союза Турпал яха цlи йойла Инде Республика гражданина космонавта-тохкамхочоа Ракеш Шармана.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. ЧЕРНЕНКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 шу, 11 апрель.

КОСМОНАВТА-ТОХКАМХОЧУН ДУБЛЕРА ИНДЕ РЕСПУБЛИКА ГРАЖДАНИНА РАВИШ МАЛЬХОТРАНА ХАЛКЪИН ДОТТАГlАЛА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Цхьана баь советско-индийски космически никъ кийчбечa чакхбоаккхачан хьакъехь лаьтта лараш хьалхар Доттагlала ордена йойла космонавта-тохкамхочун дублера Инде Республика гражданина Равиш Мальхотрана.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. ЧЕРНЕНКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 шу, 11 апрель.

Инде совгlаташ

Инде Президента Заил Сингха тахан чlоагlдаь советско - индийски экипажа членашта Советски Союза Турпала СССР летчика-космонавта Ю. В. Малышева, Советски Союза Турпала СССР летчика - космонавта Г. М. Стрекалова, космонавта-тохкамхочоа Ракеш Шармана Инде Республика дезагlа доле, турпалли къонахчали бахьан долаш хьаьдаь оал совгlат даларах — «Ашок Чакра» орден яларах дола Указ.

(ТАСС).

ШИЙ ДlАХОРЧА ГlУЛАКХИЙ ХЬАКЪЕХЬА СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТО ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

[illegible]

(Нистедоалар 2-ча оагlо тlа).

ЦхьайттазлагIа хержача СССР Лаккхехьарча Совета хьалхара сесси

ШИЙ ДIАХОРЧА ГIУЛАКХИЙ ХЬАКЪЕХЬА

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТО ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

(Цистадоалар. Долалур 1-ча агIо тIа).

ДIахо айбе безаш ба хьалха латта Iилма - технически иделиц машиний оборудованеней кердача ноахалех дIайохка езаш йолча машиностроене лоархIам. Машиностроительни комплекс хIинцарча экономика из динамически эффективной дегIакхуалара керттера звено а хилла дIаотта еза. беррига халкъа боахам технически кхы тIа а кийчбара кьинарегIа гIо де деза цо.

Донкхий декхараш латт вайна хьалхашка металлургия химии санна дола промышленноста базови доакъош дIахо дегIадоалазарех технически кхы тIа е кийчдарен гIулакха. Энергетически программага хьежа дегIа а ухаргба, эргабуйлаш тоа а лургба мехка доагора-энергетически боахам.

Эггара лоархIамегIара гIулакх долаш дус бийдал, материалаш, йоаго хIама, энерги кхоар, ресурсаш кхоеш отход йоацаш болх байташ йола технологи шерра юкъейоалаяр, шоллагIча ресурсех производстве пайда эцар. ШайттазлагIча пятилетке а тIехьа вIаштIехьданкха дела энергии металли дикка кIезигагIа дIаухийташ къаман доход хулга.

Министрий Совето дIахо берґба капитальни гIирсаш хьалдельга эргадаьккха тоадара тIаберзабаь болх. Цхьайола позитивни тенденцеш белгалъьяннай укказа. Цхьабакъда, геттара дIадаьккха деза капитальни вложенеш дIа - юха йийкъа лоаттаяга объекташ хьалъьяхара халеш лоацъе а хьалдаь ца доалаш дусача гIирсий боарам норматива кхоачабе а беза. Капитальни вложеней доккхагIдола дакъа болх беш йола предприятеш технически кхы тIа а кийчъярген царна реконструкци ярген хьежадерга.

Эггара хьалхарча дакъера уйла, массаза а санна, тIайохийтаргья производительни низаш рационально дIанийдара, ерригача союзня республикий экономика дIахо айяра. Плана боарамагIа дегIаухаргья территориально-производственни комплексаш. ДIахо чакхйоаккхаш кургъя РСФСР Нечерноземни зона дегIайоалаяре программа. Шерре доараздаь доккхий балхаш дIадоладерга Байкало - Амурски магистральнаькъа зонера Iалама ресурсаш карадерзалара.

Кхы тIа а гIулакхаш чакхдаха дерзI правительства транспорта боля тоабара, материально - технически Iалашон система эргадаьккха тоаяра, производственни инфраструктура дерригa доакъош дегIадоаладара. Дуккхача даькъе цар гIулакхий дикалах тийша да бIарчача халкъа боахамо вIаштIехьбаьнна, лакха эффективность йолаш болх белга.

Мехка производительни низаш дегIадоаладара дакъера декхараш кхоачашдара доалдар эргадаьккха товде деза. Кийча а яь, чакхъяккха езаш я экономикана кулгалдара системей методаши халкъа боахамо тIехь-тIехьа дукхагIа дIадехарашка хьежа хургйолаш вIаштIехьаькха йиш хулийтача, вIаши дувзаденна долча гIулакхий бIарчча комплекс.

ТIехьадаха йиш йоаца гIулакх да иа. хIана аьлча шийтталагIча пятилетка чу дика вIаштIехьаьккха боахама механизм а йолаш баха беза мохк. Кхетадеш да, керда накъъаши решенеш массе оагIорахьара уйла яь, практике бокъоеш теха хила езилга Цу гIулакха ег я дукха экономически эксперименташ.

Правительстве теркалдеши теркалдергдолаши дола керттердар сенах латт вьлча, из латт, демократически централизма шакхе а хьисап дегIадоаладарах. Централизованно деш дола кулгал чIоагIдарца цхьана хургда моттигера органаш, производственни объединенеши предприятеши боахама гIулакхаш леладара дукхагIа шоай мукъагIен инициативнегIен хулга, балхах бухсоццаш хьахулечунца цар хьашт чIоагIагIен бехктохкам лаккагIен хулга.

ЦIакха а ца хиннача тайпара лоархIаме я тахан организованности порядок, лира дисциплина. Деча кулгала корта болаш йолча, творчески стила масал гойта дезар центральни пачхьалкхен аппарат я аьхха хет правительствана.

Кердачох ханнахьа бIаргихетар, хIиддоладаь гIулакх дазза дIачакхдаккхар, бюрократизмаца, ведомственностаца, шоаш баха моттигаш тIеx Iалашъе гIертарца чIагIертта къовсам лоттабар, партен правительстван директиваш кхиарга а доадаш кхоачашьелга Iалашдар — из да тахан цун болхдоаккхара дIадехашдар.

Новкъостий депутаташ!

Социалистически экономика дегIавахар бухсоццача кхачача тIадерзадаь да вай ленински парте де дагадаьцача зодийчен слй долчей хIамаша — халкъа вахара ерриги оагIош тоаяра.

Шерагара-шерага дукхагIа хул дукхача тайпара долея дегIаухаш латтен бахача наха эцараш кхоачашдара хьежаю общественни ресурсаш. ДIахо йодача хана а хургба пачхахьалкхен средствех пайда эцара керттера лостам материальни Iалашбаь хьдар тIа-тIа лаккагIа хулгей советски наьха вахар культурни духовни даькъе, тIа-тIа кхы а чIоагIагIа дика хулийталгеш Iалашдар.

Де мел девар дерга правительства Кхачан программа кхоачашъяра, баха нах кхачин продуктаща Iалашбелга леррагIа тоадара.

Дикаа дардоацаш хIана да юрта боахама материально - технически база чIоагIъяра, чудахьа клат, кхы йола кхачан культураш алсамъяхара, хьайбаш леладелга, агропромышленни комплекса дерригa доакъош сихха дегIадоаладара цунга дIаухийтача средствана юхалур лаккдара вай тIаухийта низаш дIахо йодача хана а соадехар.

Кхы а дукха да юрт социально эргадаьккхара де дезаш. Уж дешаш да республикански моттигашкарчен органий, йоагIаш йолча министерствайн ведомствайн теркама юкъмоттиге латта дезараш.

Бокхача доархIаме декхар да шутта халкъа ошача товарий производствех деча гIулакхий системей дегIадахаре комплексни программа отта а яь толаме кхоачашъяр. Довзаш дола хувцамаш хиннад тIехьхьарча шерашка рынок промышленни товарашца Iалашъеча. ЧIоагIаьш йоагIа бытовой гIулакхаш дара йола материально - технически база. Шерлуш йоагIа бахача наьха мукъача ханахи салоIамахь кхетампа пайда айбара йола торонаш.

Советски наьха культурни боарам, доходаш, материальни Iалашо дегIаухача хьалашка тIа-тIа дукхагIа хьалхарча пхьие уьгт бахача наха лоттадеча товрийн гIулакхийн ассортимент тоаяра декхар. Цо дIадех боахама органий болх центрех моттигашкех дьрххIа лостамагIа а тIегIерта а беш хилар.

Правительства дикка шийн теркама юкъмоттиге лоттадерга бала вех мел эшар долеш йолча квартирайца Iалашбара, городской коммунальни боахам, общественни транспорт, гонахьара гIо дарабелга дегIавахара дешаш.

Чакхдоахаргда уникцIено лоаяра пачхахьалкхен системы эргадаьккха тоаяра, цун материально - технически база чIоагIъяра, бахача наха деча медицински гIулакхий дикал даккхъяра, тIемен къахьегамей ветеранай материально - бытовой вахара хьалаш тоаяра дола гIулакхаш.

Даим йоаихо ергъя, хьалха а санна, берий, кхуваш йоагIача тIехьен. Цунна дола теша да керттера декхIар образовани дикаги кагирхоша граждански кхетам дулгеи лаьхдар, из вахарав къахьеган кийчъелга овлангара тоадар дола юкъерча дешарен профессиональни школа реформа.

Правительства новкъостал дерга духовни ганаш совъяхарам советски наха нравственни эстетически кхетам балара царех шерра пайда ийбарал. культурех искусствой дегIавахара.

Социальни сфере правительства беш бола беррига болх тIаберзабаь хургба беррагача гражданашта общества болча пайдане шоай еррига способностеш дегIайоалае, гучаяха кхы а шерагIа торонаш ялара. Не да шутта хIара советски граждани шийна дулургдоачунга хьежжа бокъонца къахьега декхарийла ва яхилга. Вай дIахо а чIоагIъергья алапа хьийтача къинга хьежжа телара принцип, эргайоалаш товергья бахьча балхах коллективно а индивидуально а мах теларан формаш.

Вахаре хьакула бериг декъар далле а доллача хIамашна а социалистически нийсхоно дIадехарашка, вай советски вахара образа хIинле къахьеган хиларга хьожжа хила деза.

Партен пачхахьалкхени социально - [illegible] политика леррагIа чакхъяхаро йиш хулийтаргъя дегIаена социализм эргадаьккха тоаяра ноккъа советски общества масса оагIорахьара прогресс Iалашъе.

Новкъостий депутаташ!

Шоаш арахьара политически болх беш Коммунистически парте Центральни Комитетан Советски правительстванен дагалатта хIама да халкъий кхерамзлен йоакхояр, цар дарве луиц социализма лакха принципаш.

«ТIеххьарча КПСС съездий решенешка хIанзарча исторически этапера цун керттера белгалояш хьахьекха йола ленински машара политика. — белгалдаьккхад Константин Устинович Черненкос, — советски халкъа керттерча хьаштаца дIа ма дехьара я. хIаьта, из дарра аьлча, дунен кхыча халкъий хьаштаща хьежжа а. ХIаьта оаха бIубенна дIа а кх цу политикана цхьа гIо а лоаргагI даргдац тхо».

Дунен тIа латта гIулакхаш агрессивни империалистически низий бехкегIа чIоагIтIа михьардалар кхета а деш, соахьара цу чакхдоалаш СССР Лаккхехьарча Совето правительствана тIадиллар вай пачхахьалкхен а цун союзникий а кхерамзле Iалашъергйола, дунен халкъашта юкъера хьалаш дикагIча оагIорахьа дерзадеш хувцара дIахо йодача хана а кхиар дергдоа цкъ дIахохьо, аьнна. Адамле ядерни тIема кхерамах мукъалкхара, машар чIоагIберан цхьатаррарча бокъоний дарда тIа дерригача мехкашка вIаши гIулакхаш лелалдайтаран тIаерзаь йола политика кхоачаш а еш, правительство дIахо йодача хана а цу накъагIа дIатIоргйолаш я.

Советски правительствас со вийцал ваьа укх лакхача трибуна тIара цIаькха а дIаала, СССР цхьо кхьанне кхерамзлен тIаккхоеда дьрхIа ца хилар, массабарашца машаре аха лоаш ва хилар. Оборона чIоагIъяра вай чакхдоаха гIулакхаш — из США а НАТО кьычча мехкашкарча а милитаристски гIоарама тIема - стратегически даькъе цхьатарра низ хилар долале дагахьа хьакъьал чура бахьина хьувзадеча гIулакхашта юхдухьала ду иоп. Вай дIаах моллагIа-фукнагIа куде а уж хьадаш хулийтаргдоацилга. Вай а вай доттагIийн союзникийн кхерамзле тешаме лорвеш хургья!

Правительствас оборона чIоагIъяра йоахо ярда цхьена низ дIа мел кхочар дерга дунен тIа егга тIема-стратегически низаш цхьатарра хилар а эггара лохагIча боарамга кхоачадар а. Вай кийча да цхьатарраргча бокъоний цхьатарраргча кхерамзлени принципа нийсхо дарда тIа гера хьаIоадела юхатохара кIезигдара духьа радикальни гIулакхаш чакхдахара вIаши дага доала.

Хоаш да, Малхбузен Европе шийн дарда ракеташ США-с оттаяр бахьан долаш тохарга диллача юкъера дIоахал долча ядерни средствах лаьца ярашта санна, стратегически ядерни герза даькъе еш хинначи переговорашта а новкъарле йир. Нагахьа санна, американски оагIоно цига ше оттаь духьаленаш дIайоахе, гIулакх хьалха хинначунга кхоачадой, тIаккха переговораш юха дIайолаяра. цу дешай хьалгетье вIаши тарлуш бола барт бара хьалаш хьахургда.

СССР Лаккхехьарча Советто тIадиллара хьалхе ядерни гера долча ерригача державашка дIахьачийта йолча хьдачей реалистически предложеней дарда тIа ядерни гера шай хIанзарча боарам тIа лоаттадара йола идея чакхъяккхара накъьаш лехаргдолаш я правительство.

Космоса милитаризаци елга юхатохара проблема лоархIамех хьем бе йиш йоацаши хилар теркал а деш, правительства хьинар совдоах, космически арене гера хьаIоадара бола кхерам хьадде дIабаккхара шийн харе йолча ерригача торонех пайда ийбу.

Геро хьаIоаделга дехара, дунен халкъашта юкъе латте гIулакхаш уналцIенагIа хилийтара, кхохкам мелбара тIаерзаь вай тайпара предложеннаш Малхбузен мехкашта йоацаш я. Цар цар конструктивни жоп даларга сатувсаш да вай.

Адамлена ядерни тIеи хьара тIалатта кхерам дIабаккхара къаьстта лоархIаме хургдар ядерни державашна шоайла отношенеш лелара норманий хьадда комплекс тIалар.

2 марта хьамарл деш Константин Устинович Черненкос йоадаль из лоархIаме предложен машар бовш хьэга гуш да. Цу хьакъехьа барт вIашагIкхетаре из дерригача халкъий хьаштаца дIа ма дехаре хургдар.

ХIаьта шутта шиво йоалаш да, правительство дIахорча хана а социалисти мехкашца массе оагIорахьара дIа-юха леладу венарашха бувзадаш дIахо дегIакхувдара кIоаргтен лаагI да болийташ теркам тIаухийтаргболаш. социалистически содружества пачхахьалкхенашца венарий хьисапе лоаттаду гIулакхаш чIоагIдергдолаш хилар. Коммунистически партен Советски пачхахьалкхени политике къаьстта моттиг дIалоацача цу гIулакхий дарде уал хIара мехка суверенитет. хьаштеш, белгалоеш чIоагIа лоархIа а лоархIаш, хьалхашка латта декхараш вIаши хетарепа цаIаш хилар.

Вай халкъашта цхьана карегIаьнна сийлахь-доккха хIама санна вай лоре а ергья, чIоагI а ергья социалистически содружества бартцхьоагIо. Машари социальни прогресси лораеш йола оплот из хилара тарра цул позицеи чIоагIъяра массе тайпара гIо дерга. Правительства дIахорча хана а шерахьара гIулакхаш леладеча хана а из хьалхарча моттиге уттадерга.

Тха теркаме юкъмоттиге латтаргда Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхахьалкхений политически обороиики союз чIоагIъяра дешаш. Экономически вIаши гIо дара Совета членаш-мехкаши цхьана леладу экономически гIулакхаш дIахо хIоаргдарен шердерен декхараш.

Вепарашка йолча пачхахьалкхенаща вIаши леладу гIулакхаш кхы а бермагIа хилийтара гIо дерга СЭВ членаша-мехкаша лакхерча боараца е лерхIача экономически совещание. Цо содружества мехкашта хьалхашка кхы а шерагIа йола перспективаши торонаши хьаелларгхиларах чIоагIтIа теша бахьанаш долаш да вай.

Советски Союзо хьалха санна дIахо а инициативной хьинарей дакъа лувнаргда дунен халкъашта юкъерча организацей балха юкъе, эггара хьалха ООН балха юкъе. дуккхача оагIонаша дахье луьман ергйоагIа конференцешка, форумашка конструктивни наькъ чакхбоахарба, вIаши тарлургбола барт бара эшар дерга.

Белгалданкха деза, хьалха санна хIама а дунен халкъашта юкъе лелаеча политике чIоагIтIа машар беза дола санна белгалдувлаш долча бIовнех дIа ца кхетача мехкашта хетарашца вай дIахо а теркам тIабахийта лалувгIаргдолга.

Ерригача континентащкара мехкаш хоаш хилда царца массе тайпара гIулакхаш дегIадоаладара шердаран Советски Союз дIахо йодача хана а кийча йолга.

Кхетадеш да, шийн къаьстта теркам Советски Союзо хьалха деза дуккхача шерашка традиционни доттагIале. вIаши беркат дола гIулакхаш леладечарга тIаухийтаргбола. Вай даим йоакхо еш хургда вай лоамахошцара гIулакхаш дегIадоаладара. Царца беррит-вонна бокъонца дика гIулакхаш дIа-юха леладе доа тхона.

Вай цIаьхха а дIаах Советски Союз хьалха санна хIама а капиталистически мехкашца а корта болеи вIаши пайдане долен гIулакхаш леладе кийча хилар. хIаьта цано а йоацаш, вIаши цхьатаррарча бокъоний дарда тIа, кхычар чурча гIулакхашта чу ца гIерташ. цхьаккха тайпара дискриминаци ца лелаеш.

Даг тIара ядерни кхерам а, эшта аьлча, моллагIча тIема кхерам дIабаккха, лаьттан тIа машар чIоагIбе лоеш, прогресси машара бехьая вIаши гIулакхаш леладелга дикза дардоацаш долга кхетадеш мел барашца цхьана болх бе кийча да вай.

* * *

Новкъостий депутаташ! Хоржамий кампани дIахьоаш хиннача хана цун итогашкей, хархархой наказашка берза хьалешаб Коммунистически партен Советски пачхахьалкхени политически наькъ, вай Даьхен кхоа чIоагIбе, машар духьа къовсам лоаттабара, дунен халкъашта юкъе вIаши гIулакхаш леладара тIаухийта низаш совдаха халкъ лоаш хилар гуш да. Мукъа ба сона чIоагIъяьннача правительства состава халкъа лоIам кхоачашбара шийн беррига низ, знанеш. опыт дIалургхиларах тешаш бале.

ХIАМА ХЬАКХОЛЛАРА НАЬКЪАШ

(Цистадоалар. Долалур 1-ча агIо тIа).

Оратора из дарра кийцар общеобразовательни профессиональни школа эргаьккха тоаяра республике хIинзасе а деза деш дола хIамаш. Цо хьаллацар общеобразовательни профессиональни школана реформа ара Керттерча лостамах бола соцам.

Ленинградски № 90 йолча ПТУ инструктора - хьехархо депутата В. А. Журавлева дийцар Ленинграда гIишлон индустрена кадраш кийчъеча училища балхах. Общеобразовательни профессиональни школана еча реформа проект къовбал а яь, цо йийцар. шийна хетачох кхы тIа а решенеш эшаш йола массехк проблема. Хьайда аьлча, белгалдаьккхар къамаьл деш йолчо, ерригача профессешта кхьа перечень хьалха, училища йистеккхарашта цхьатарра кургйолаш квалифицированни болххочун пачхьалкхен диплом отталийе ергьяц.

СССР композиторий Союза правлене секретара депутата Д. Б. Кабалевскя белгалдаьккхар, школане еш йола реформа геттара шийн наьмакхъа хилар. Цо хьехкийкдар школьни реформах долча документа бухсоццаш йолча текста тIа искусства эстетически лоархIам белгал баьккха а ца Iеш, Iалашмате бокха кхетамех, идейни нравственни низ а общества вахаре эргалоаш ара даькъа а белгалдаккхар шийна лоаш хилар.

ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара депутата В. М. Мишина белгалдаьккхар реформа проект шерра йийца хилар. Нагийча нахагарен мехкарашкарен кхьчай 90 эзар соагIа хьадда предложенеш, замечанеш, рекомендацеш.

Оратора кхетачох, юкъерча общеобразовательни школа устава тIех дешархошта йолча правилаш тIем бахьан хьаьддеи хьахьохкаиза баргбац дешархой коллективай вахарера комсомольски пионерски организацей, дешархой самоуправлене лоархIами моттиги.

Н. Чачавадзе цIерагIча Тбилисски юкъерча школа хьехархо йолча депутата Н. В. Лагидзес йийцар ялх шу дальнача бераша дешар хьахаш Гуьрже Iоаль эггара хьалхара опыт. Цо хоам бир, республикий общеобразовательни школаш хьетIадоагIача дешара шерре а деза школьни реформа чакхъякха йоаве кийчлуш хиларах.

Школа реформа советски халкъо чIоагIагIа хьашт долаш йийцай, аьлар Казахстана КП Кокчетавски обкома хьалхарча секретара депутата О. С. Кувшинова. вай вахара эггара саготагIен бIарзагIен долча дешех пай из дола. Хьехама балха, къаьстта а къахьегама кийчоне, педагогаш — наIаних хьинарегIа юкъеувза, мастерскеш, дешара - производственни комбинаташ, дешара цехаши кхешкара станаши хьаяра хьалхара базови предприятеш бехктокхам хьадда оттабе беза вай йоахар цо дIахо,

Цу тIехь докладах йола пренеш чакхъяьлар.

СССР Лаккхехьарча Совето массала раьза а волаш соцам тIаийцар «Общеобразовательни профессиональни школа реформа Керттерча лостамий хьакъехьа».

СССР халкъа тIахьожама Комитет вIашагIйоаллараех дола дош дувца йоалу сесси.

Къамаьл де дош лу КПСС ЦК секретара депутата Е. К. Лигачевас. Партийни группой палатай старейшинай Советашен хьаллаьца предложени елар цо — 19 сагах латташ СССР халкъа тIахьожама Комитет вIашагIйолла. СССР халкъа тIахьожама Комитета председателалле вахийта могаву новкъост А. М. Школьников.

СССР Лаккхехьарча Совето массала цхьатарра раьза а хиина чIоагIъю председатель А. М. Школьников а волаш йола СССР халкъа тIахьожама Комитета состав.

СССР Лаккхехьара суд хархарах долча дешах лаьца къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателя хьалхарча заместителa В. В. Кузнецова. Цо хоам бир, председатель а, председателa шин заместитель а, 17 член а, 45 халкъа заседатель а волаш СССР Лаккхехьара суд харжа аьнна, Лаккхехьарча Совета партийни группой палатай старейшинай Советашен къовбалъь йола предложени СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо дIачуене хиларах. СССР Конституце 153 статьяга хьежжа СССР Лаккхехьарча суда состава юкъеболх карарча гIулакхаша диллача союзни республикий лаккхехьарча судий председателаш. СССР Лаккхехьарча суда председателалла харжа могаву новкъост В. И. Теребилов.

СССР Лаккхехьарча Совето массала раьза а хиина СССР Лаккхехьара суд хорж ерте председатель В. И. Теребилов а волаш.

Ден повестка дIахорча дешах — СССР генеральни прокурор хьожавара — лаьца къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, КПСС ЦК секретара депутата Б. Н. Пономарева. Предложени лу, аьлар цо, СССР генеральни прокуроралла новкъост А. М. Рекунков хьожаве. Из предложени къовбалъьй СССР Лаккхехьарча Совета партийни группой палатай старейшинай Советашен.

А. М. Рекунков СССР генеральни прокуроралла хьожаварех йола предложени массала раьза а хиина тIаьц.

Сессе ден повестка тIа латта дешаш дийца даьннад. Хьаькхайкаду цхьайттазлагIа хержача СССР Лаккхехьарча Совета хьалхара сесси дIакъоалаш хилар.

(ТАСС).

21 АПРЕЛЕ — КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

21 апреле хургйолча субботника цIенхьалтаро шийхьу «Назрановский» совхоза къахьегаллой. Цу дийнахьа геттара хьинаре къахьегаргIа бе кхиаш хьайбаши лелабаран, гIишлоштъяран, гIулакхара наьх. Болх бе хургба 800 саг. Масала, [illegible] лаьрхIа бе [illegible] кулмуран дIалоаш хургбола механизаторан Вадиков Мурад, Хаков Iаьдран, [illegible] Шамсудин, кхыберш.

Социалистически [illegible] хьалхалеттах хьебоахIала балхлони Сагова Марема, Темурзиева Марема, Дзаурова Яхас, Айдиева Зайнаба, Мальсагова Макка, кхыберша дола дешиад из дIай долча дийнахьа шоай доахама дикка дукхагIа шура лахка.

ГIулакхоа наз а ба субботнике хьинаре дакъа лаца лаархIам. Цар дIайоcIаргья 300 га, хьегул а дав дIадехьаьтаргда 3 тонн [illegible].

Болхлоша даьккха 1500 сом ахча цхьайтталагIча пятилетка фонда дIачуухурда.

М. БУЛГУЧЕВА.
«Назрановский» совхоза профкома председатель.

* * *

Беррига советски наьх а санна, 21-ча апреле ленински коммунистически субботнике хьинаре дакъа лаца [illegible] «Грознефть» [illegible] МагIалбикерча технологически транспорта управлене балхлой гIулакхара наьх. Хьалхетьа бригадашка, цехашка дийна а дийна къоастадаь цар къахьегама аIей долча дийнахьа чакхдоаккхаргдала дарга балхаш.

Транспортникаша коммунистически субботнике дакъа лоацаш хургба беррига а 320 саг. Шоай массанара балх беш хургба хIарех 180 саг. ХIаьта кхебасараш [illegible] хьалахо оа, техника тоеча дакъа лоацаш хургба.

Транспортникаша лаьрхIад ленински субботникех 140 тонн хира хIа-хьа яха, беррига а вай эзар сома [illegible] мехкашттахоьйта йода гIулакхар кхоачаиде, царех ший бIаь сома [illegible] кхалла [illegible] оагIа а цхьана. Субботнике [illegible] фонде 460 сом дIачудала а [illegible].

* * *

Уж дешаш хилар В. И. Ленина вина дена 114 шу [illegible] коммунистически субботнике кийчча ара а чакхдаьккхара а болча республикански штаба [illegible].

Гулбеннараша ладийгIар КПСС Малгобекски горкома секретара Т. Д. Албогачиевас, «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене генеральни директора В. З. Мельниченкос дола информацешка.

Малгобекски района [illegible] субботник долча дийнахьа балхо арадерзе вурайтта эзар саг. Цар къахьегарга мехкашттa промышленно, совхозий [illegible], хьайбий фермашка, цхьа бытовой гIулакхий деча. Итт эзар гурга сом [illegible] фонде дIадоаккхайтаргда цу дийнахьа малгобекхо.

Вурайтта эзар хилале болча Грозненча механизаторашка, [illegible] дакъа лоацаргда 21 апреле дерригача халкъа къахьегама цIейна юкъе. [illegible] итташ эзарашк сома мехка продукци, дукхача усташа болх бергба кхоачча энергоресурсашка. Цул совгIа, «Грознефтеоргсинтез» объединене къахьегархоша товергья 360 единица технологически оборудовани, гулдергда 180 тонн [illegible], дIаболаргья 1400 га.

Заседане къаьста белгалдаьккхар Нохч - ГIалгIайчен промышленностъ а корта боахама а предприятеш коллективашта субботник долча дийнахьа хьалхашка латто декхараш. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта тIедиллад къахьегама ленински субботника хьалхашка дикагIдола опыт гулбе, шерра дIайовзийта.

Заседане чакхбаьккхар КПСС Нохч - ГIалгIай областной комитета секретара В. Н. Дмитриенкос.

ПАРТЕИ КЪАХЬЕГАМЕИ ВЕТЕРАНИЙ СОВЕТЕ

Селхан, 13 апреле КПСС Нохч - ГIалгIай обкома политически дешара цIагIа хилар активо дакъа а лоацаш йола КПСС Нохч-ГIалгIай обкомерча партен къахьегамен ветераний совета шерьяь заседани. КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленуме решенешпен «Юкъерча дешарен профессиональни школа реформа Керттерча лостамех» долча Законох дIадехарашка хьежжа партен къахьегамен ветеранаша республика дешара заведенешка, Iилмани медицинни учреждешеца беча балхах доклад йир ветераний совета санце кулгалхочо О. И. Лебедевас. Цо дийцар городерча дешаре заведенешка кагирхошта интернациональни, патриотически, къахьегамах кхетам балара ветеранаша ца хьадда бола болх бахь хиларах. Масала, духхьал харча шера хьалхарча кхобетта зиннад цар дешара заведенешка 250 вIашагIкхетар. Йийшай духь-цуьхьача темах лекцеш, яь беседаш.

Доклад чакхъяьннача тIехьагIа пренешка къамаьлаш дир КПСС Шаьла райкомерча ветераний совета секретара Е. В. Саранцевас, просвещене балхахой союза обкомерча ветераний совета председателa П. С. Стародумовас, парте ветерана П. С. Пушкарева, КПСС Старопромысловски райкомерча ветераний совета председателa З. И. Ахматханова, КПСС обкомерча партен къахьегамен ветераний совета председателa В. И. Фильнина, кхыбераш.

Шоай къамаьлашка цар белгалдаьккхар ше вIашагIтьеллача кIезагIча хана секце дикка организационни а кхетам балара а болх бах хилар. КертагIдаьккхар кагирхоша идейни, патриотически, интернациональни, къахьегама кхетам балара, шутта советски наьха революцеш, тIема, къахьегама традицеш царна дIайовзийтара парте ветеранашта хьалхашка оттадаь декхараш бехктокхаме хилар.

Шутта ладийгIар заседане «Оргтехника» объединене партькомерча ветераний совета председателa И. А. Белецкие аьча совета балха опытах йолча доклад ага цу хьакъехьа областной совета секце членa М. Ф. Верберга дальча къамаьлаге. Заседане дика лаьрхIар «Оргтехника» совета болх, хIаьта республикерча ерригача ветераний советашта цун опытах пайда эцилга мегa а дир.

Областной совете заседане балха юкъе дакъа а лацар, къамаьлаш а дир КПСС обкома Iилмай школай отдела заведующе заместителa А. А. Надирова, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретара В. Ф. Петровас «Оргтехника» объединене парткома секретара А. В. Галкина.

№ 20 ЙОЛЧА АНДРЕЕВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ, № 90 ЙОЛЧА ТИМИРЯЗЕВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ, № 123 ЙОЛЧА ФРУНЗЕНСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ, № 141 ЙОЛЧА ТРОИЦКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ ГIОЛЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕПУТАТАШ ХАРЖА ДЕЧА ХОРЖАМИЙ ДЕНАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьа» Нохч - ГIалгIай АССР Закона 57 статьяга хьежжа г. Грозне Заводской района № 20 йолча Андреевски хоржамий округе, Малгобекски района № 90 йолча Тимирязевски хоржамий округе, Наурски района № 123 йолча Фрунзенски хоржамий округе, Сунженски района № 141 йолча Троицки хоржамий округе гIолла Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совете деш дола хоржамаш 1984 шера 13 мае, кIиранадийнахьа де оттадоала.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1984 шу, 12 апрель.

[illegible] ЦХЬАЦЦАЙОЛЧА ХОРЖАМИЙ ОКРУГАШКА ГIОЛЛА ХАЛКЪА СУДАХОИ ХАРЖАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Конституце (Керттерча Закона) 141 статьяга «РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах» долча РСФСР Закона 54 статьяга хьежжа Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Ачхой-Мартановски, Октябрьски, Назрановски, Шалковской, Наурски, Советски районий цхьацца йолча хоржамий округашка гIолла РСФСР районни (городской) халкъа судий халкъа судахой хоржам дола хоржамаш 1984 шера 13 мае, кIиранадийнахьа дола оттаде.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1984 шу, 12 апрель.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Халкъа боахаме, Iилма, культура, халкъа образовани, уникцIено лораяра даькъе, пачхахьалкхен учреждений, общественни организацешца дуккхача шерашка хьанала къахьегарегIа СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цIерагIа 1984 шера 20 марта даьча Указаца Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо «Къахьегама ветеран» аха медаль хьоншай республика болхлойи гIулакхъхой йоккхача группана, цу декъе районашка гIолла: Ачхой-Мартановски — 26, Гудермесски — 146, Надтеречни — 66, Назрани — 34, Наурски — 269, Ножай-Юртовски — 51, Сунженски — 173, Шалински — 49, Октябрьски — 219, Ленински — 723 сага.

ТОЛАМЕ КЪАХЬЕГ

Союн бацадаараш кхеделга мерттера лостам болаш я Шалинсин района «Южный» совхоз. Теркам тӀебахийтаб цига хьайбаш лелаьдара а. Йоккха яц совхоза ферма. Еце а дикка шура йоккх паччахьаллехенга цун коллектив. Цхьа бутт, квартал дӀаяхийтац шурен дулхи дохкара планаш дикка тӀехкхочаш ца еш. Ма доггӀера дакъа доьц мехка Кхачан программа кхочашъеча.

Дикка дӀадоладелад совхоза ферма коллектив карара шу а. ЦхьоьалгӀча квартала планагӀа йохкa йоггӀар 95 тонн йолаш шура ехнай 109 тонн, хӀьта дулх— 12 тонн, планагӀа дохка доггӀар 10 тонн долаш. Тешаме лард еллай кхерча шера хьайбай продукташ йохкара планаш декхарш хаьал хьалха кхочашдара.

Из толам бакхха аьттув бьннаб ма доггӀаьа доехан кхабарах, шоай декхараш кхета а деш хьинар ца кхоьш доьркаша, скотникаша, доакъар хьатӀаккхухьаш болча механизатораша къахьегарах. ДӀахо йодача хана кхы а лакхагӀа дола хьокхамаш даха гӀерташ шоай торонехи кхочамехи ма могга пайда а эцаш барти цхьоагӀон йолаш къахьегаш я ферма коллектив. Юкъера лаьрхӀача хӀара Ӏаттагара 8 килограмм гаргга шура йоаххи цига дийнахь.

Пхийтта доярка я цига болх беш. ХӀьта царна юкъе аьржача социалистически ях оссарле лакхагӀа йолаш къахьег Исраилова Каметас, Исханова ПатӀамата, Инглаcова Маликас, Исханова Амината, Абубакарова Зулайс, кхьбераша.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА ТӀА: Шалинсин района «Южный» совхоза доярка (аьрдехьара аьттехьа) Инглаcова Малика, Исханова Аминат, Исханова [illegible].

З. АМЛИЕВА сурт.

Социалистически яхьа дневник

ХьалхагӀа нечехьдалхех ялош кхочам ца ем, хаддаза тӀехьелосш хьайоагӀачарех яр «Чечингсельстрой» треста Грозненски алыкабетонни конструкцей завода коллектив. КПСС ЦК декабрьски (1983 шера), февральски (1984 ш.) Пленумий решенеш толаме кхочашъяра шоай деррига низаш тӀа а дерзадь оалантара дела эргабаьлха товбир укх шера коллектив шоай бахх. ЧӀоагӀйир къахьегашех производственни дисциплина, бизза найда мибе болабир эршитча чурча торонах.

ХӀана хӀара бетта хьанал тӀаийца социалистически декхараш тӀехьхочашдеш хьайоагӀа из. Хьалхарча квартала плана лаьржӀачул соагӀа цо ехнай 36 эзар сом маьха продукци, кхаал товарни продукци. ХӀьта хланал соагӀа арахийца нормативни цӀена продукци 46 эзар сом мах болаш я.

Дикм социалистически яхь хьалха а латташ, шоаш тӀаийца декхараш тӀехьхочашдеш хьайоагӀарех я укхаза Чапанов Ӏаддал, Куркиев Мурат, Гунеса Хаусен мерте латтача цехий коллективаш.

* * *

ЦхьайттагӀча пятилетка шерашка вай республикерча машинаш предприятенаш юкъе аьржача социалистически яхь даш хьалха латташ я «Красный молот» завода коллектив. Укхаза къахьегача болхлоех, берригаш а хӀана бад аьнна, бригадин формагӀа шоай къахьегаш бе. Цхьан карадагӀа болх а бен, буксоцаш хьакулечех алашн премии тел бригадашкарча болхлоеха, хӀара къахьегачин лакхдил дикха коэффициентига хьекна. Цунца лахаду болхлой материальни бовам. Цу духьа къахьегама оссарлон арахьеча продукце дикхан тӀа-тӀа лакхагӀа хул.

Ер шу доладача дом паччахьалкхен хланал соагӀа цо мехаьльоннай 61 эзар сом мах бола продукци, хӀаьта арахийцай 133 эзар сома маьха товарни продукци.

ТӀехдика лоархӀаме а завода коллектив ше тӀаийцача встречни хланах. Къахьегама оссарле лакхъяра встречни хлан 1,2 процент тӀехкхочашъяь. Арахецача продукцега дӀабода мах лохбарах, материалий кхоь барах духхьал хьалхарча шин бетта хланах соагӀа 292 эзар сом пайда баьб цо.

Уж толамаш цоалгча цизза дакъа а лоацаш, къахьегаш я Фролов Анатолий, Гагаев Хумид, Рогозин Юрий мерте латтача цехий коллективаш. Квартала план кхочашъяьрех иттара хьахан рапорт денарех я уж.

* * *

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенешта жон а луш, шоай деррига низаш тӀадерзадаьд «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни завода болхлоена къахьегама оссарле лакхъяра, хьаеча продукцега дӀадодар лохдара. Цу дакъе шоаш цхьайттагӀча пятилетка дийлагӀча шера тӀаийца декхараш дикка тӀехкхочашдеш хьабоагӀа уж. Къахьегама оссарле лакхъяра хьалхарча квартала плана йиъ акх процент тӀехкхочашъяь. Соахка цу хана хинначул йийтта процент гаргга лакхъяь из. Духхьал из лакхъяра чотагӀа хьалхай хланал соагӀа арахийца ах бӀаь эзар сома маьха товарни продукци 37 эзар сом мах бола нормативно-цӀена продукци, хӀата хланал соагӀа 14 эзар сом пайда а баьб.

Завода декаита, участникашта юкъе аьржача социалистически яхь хьалхара меттиг дӀа ца кхаш хьабоагӀарех я Моребее Евгений, Савченко Николай мерте латтача электронно-монтажни механо-сборочни цехийи Дубровин Александра кулгацеча гальваническии участкий [illegible].

В. ДОТМАРЗИЕВ.

НЬЮ-ЙОРК. Укх очереде лассехь ди даьккхар Бронксерча цхьан больница эдение хьалхашка латташ. 15 эзар гаргга миска американцаш саделташ тьийнар меттигерча дикаш деча организацей ииицативагӀа вӀаштӀехьбаьккха мах боацаш телза кхачи хьаккхачарга хьекаш латташ, хоам бу АДН агентства.

Мах боацаш булкъаш телга, сухаш шойчьо пукнеш, мела барий йлкха очередаш — из деррига а укх тӀехьарча шерашка Америке хӀара денна долаш дар да. Цхьа ди дӀадодац кьели ноцали мехка гӀолла сихха дӀахьаш хилар баьдеш дола нерда хоамаш ца кхочаш. Цу хьал тӀа мах оттабар — Рейгана лелаеча, халкха дукхьаьрча милитаристски политиках хьакхинар.

АДН—ТАСС телесурт.

Историна юкъегӀоргдола ди

Цу шоатта дийнахь Рима еррига улицаш дӀалийцар маха. Цу тайпара хӀама цӀаккха а доваа яр «ДӀаьи яхаргйола город». 24 марта миллион сег соагӀа болча итальянцаша дакъалаьцар къахьегамхой Ӏалаьмате йоккхача манифестацена юкъе— мехка болхлой болама историе чухь эгтара йоккхагӀа йолча манифестаце. Из вӀашагӀьеллаьр Массане юкъарча Итальянски къахьегама конфедераце (ВИКТ) — Итале эгтара мка болашагӀа а маха чӀоагӀа лоархӀаш а йола профсоюзни организаци — алапе подвижни шкала дӀаммъеш долча нерарча правительственни декрета ше духьала хилар дӀахайтара. Профсоюзаша тӀагӀертта къовсам а лоаттабеш оттаейтача цу шкала инфляце еттача хӀамаех хьалхача бокраме лорейора къахьегамхой реальни доходаш, хӀамай маьхаш лакхдаларга хьежжа алапеш тӀадетта йиш а хулийташ. Къахьегамах мах телара дешаш дилла а профсоюзашеи предпринимателашеи [illegible] а еш нъестадеш дар, цу тайпара йола решени тӀа а нийца правительство юкъегӀортар цӀаккха хилаза дола а дуккха вах эгӀазбига а хӀаме да.

Манифестанташ тӀа а болаш хинна пхи эзар гаргга автобуси таьвь пхийтта поезди кхачар цу дийнахь мехка духь-духьача майннгашкара Риме. ЛерхӀаш дар демонстрантий йиъ колонна ерригача города юкъе гӀолла чакх а яьнна гӀоргъя Сан-Джованни яхача майдангахьа, цига митинг а хургья, аьнна. Амма манифестаце доакъошхой сов дукха хиларагӀа нах бахза безаш хиннача улицаш тӀа хувшацар берригаш а, цу духьа хоадаль хиннача маршруташта ихы а шнъ тӀаккхийтар. Города ерригача йистошкара ваьха ялх тоатоя вӀашагӀа дукхьала доладелар. Сан-Джованни яха Ӏалаьмате йоккха майда (ешкъа эзар квадратни метр) хьалйизаьр тӀехьара шеренгаш йиъ-ялх километр цунна гаьна хиннача хане а. Укхаза, Рима улицаш тӀа, бокъонца бӀаргагуш дар, мехка болхлой класс ший бокъонаш бахьан къовсам тӀагӀертта лоаттабергболаш хилар.

Шовзткъа кинорежиссерой кховзтгъа операторой 30 километр йӀаьхача пленка тӀа даькар сурташ «24 марта: историна юкъегӀоргдола ди» яхача фильмана лаьрхӀа.

Цхьаннена тӀехьа шоллагӀвар волаш дӀаувтт трибуна тӀа Итале духь-духьача областай викалаш, бе-бе профессеши ханаш йола нах. Ер я Торонто яхача провинцера 29 шу даьнна батрачка Мария де Санктис: «Тхо духьъл правительственни декрета дукхьала хинна Ӏац. Оаха хьадех болх боацараша бе болх хилийтар, дерттӀа даха торо хулийтаргйола алапеш. Тха нна латт хӀана кхерам тӀаатта йола профсоюзни болакха цхьоагӀо чӀоагӀа хиларах».

Батрачка метта дӀаотт пенсионер, цул тӀехьагӀа трибуна тӀа воал болхло, тӀаккха — студент... Цар дувц тахан къахьегача Итале теркам эгтара чӀоагӀагӀа тӀаувзабаьчох — хӀамай маьхаш лакхдаларах, къахьегамхой бокъонашта еш латтача наступленех, бахача наьха эгтара воггӀа торо йолча чӀоаний хьал талхарах. Бе болх ца хиларах. ХӀара выступлени ечун уйла ишта я: толаме къовсам лоаттабера эшар цхьоагӀо я. Из я цу дийнахь Рима улицаш тӀа арабаьнна хиннача бӀаьш эзараш болча наха хьегойта цхьоагӀо.

Александр ВАНГЕРСКИЙ, АПН корр.

Рим.

АНГЛИ. Кӏера промышленноста кьаьлан управление кулгьъоцоаш дукхха шахтий дӀахьоьлен иттеш эзараш болхлой балхара дӀабаьккхаргьа кхайаьшта духьала британски горнякаша лоаттабу, забастовочин къовсам хьи тӀа а чӀоагӀлуш латт. Ерригача къахьегача Британе шерра къоабалъеш бола горнякий забастовка юкъегӀа лелча дагаьне шийа юкъе болх Ӏаьдаляна. ВӀашагӀа летар бахьан долеш дукхьаьча забастовщиксмита чоацаш дьй (сурта тӀа). Демонстранташ [illegible].

ЮПИ—ТАСС телесурт.

США-ра социальни страховани: декларацеши долашдари

Рейгана администраце цхьаккха а хӀэма дитац ца деш тахан США, эгтара чӀоагӀагӀа дагадоаллар мутӀаьрча граждани хьашташ царна эшараши Ӏалашдар а долаш йола, «берригача наьха вахара хьал тоаденна паччахьалкхе» а хинна дӀаетта хилар бакъъдетийтара. ЧӀоагӀа лоархӀам болаш лерий цу дакъе, бе болх боацаш бисараша пособеш, къабенараша, инвалидаша, кхоабир мода бисараша пенсеш, массанена а хулаш долча наьрах [illegible] кхоачагӀа, хана болх бе йиш йоацаш бисараша пособеш, и. кх. дӀ. телара йола фондаш чуйоагӀача дика дегӀаенача социальни страхованей система Социальни страхованега гӀолла шер-шера телаш хиннача ахчай сумма 194 миллиард долларга кхочар 70-гӀа шераш чакхдоалаш лаьттача хана.

Цкъарчоа дикка дукха ахча да из. Цхьабакъда, деррига дац укхаза цхьабараш хилча баньахьа хеттача тайпара тоадена. Эгтара хьалха белгалдоенкхаргда вай, социальни фондаш шийх хьадухъювлаш йола къаман доход мах телача къахьегамо хьаеш хилар. Буржуазни экономистийи софиологийи белхаш тӀа ма могга нертагӀдоах предпринимателаш социальни страховане фондашта финансировани еча дакъа лоацаш хилар.

Бакъдолаш да, хӀана лелаш долча законех предпринимателаш декларийла хилар социальни страхованена эшарашта лаьрхӀа шоашта тӀебоагӀача пайдах хаьдда дакъа къовстеде. Амма, цигадале, социальни страховане фондашта чудоагӀача ахчана юкъе цу отчисленеца лоаца деррига дакъа алхха 38 процент мара дац. ШоалагӀа-дале, капиталисташа социальни страховане фондана къестадер да маьхах оттабьча болхлойи гӀулакхъхойи мах ца луш бисача а цар шоай доалабераабьча а къахьегамах латтача пайда дакъа. Долче, капиталистий хӀама доеш хӀама дац из.

ХӀьта США, кхьча капиталистически мехкашка а санна, социальни страховане фонда финансировани еча юкъарчал доецаш а дакъа лоац къахьегамхоша шоаш а. Шоаш болх бен мал болча хана цар вносаш тел социальни страховане фонде. Деррига цу фонда чудоагӀача ахчах ах цу вноски дакъъах латт США.

Уж вносаш латт дукхаьл хьинарерча болх беча оьзарла алапех нӀалсецадарех, царех пайда ийбу паччахьалкхено болх беш болча наьха хьиере доайа дакъа — къабенараш, бе болх боацаш бисараш, къахьега ца могараш и. кх. дӀ. — Ӏалашбара. Вайна ма харра буржуазни паччахьалкхен цу дакъъера роль латт, алкха цо хилайза даргдоацача продукта цхьа дакъа болхлой класса хӀана укх сахьате бе болх боача отрядашкара, вокхарга — къахьега могаргдоацарашка е, шоай бекха доацаш, къахьега торо йоацарашка кхачийтарах.

Буржуазни идеологаша хьоехадац иштта капиталистически мехкаш а социальни страхованех дола законодательство хьадара керттера бахьан болхлой класса лоаттабаь къовсам хинна хилар. Из законодательство да, буржуазни идеологаша яххача тайпара, паччахьалкхено шийна дага а деха ший лоӀамагӀа даь дика гӀулакх а доацаш, халкъай массаша тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа дегӀаухаш йола давлени лоаттарагӀа буржуазе дийза ца йоалаш даь хӀама.

Социальни законодательства кьоагалца болалаш я Малибузенна цу законаш тӀа дӀаязъьнча бокъонаштех уж бокъонаш реально кхочашъярал юкъера юкъ. Цу дакъера классически образец я социальни страховане американски система. Социальни страхованех долча законашта сов гонон «вмонтировать» даь дашхараш, юкъера дӀадоахараш, уьттаьль доацаш геттера дукха хиларагӀа, уж законаш лелача сферера дӀабоах миллионаш бола маьхах къахьегаш бола нах, геттара лоацу социальни пособей боарамаш, доацаш уж дӀателара ханаш, цунах хетта деррига а болхлой класса аьттув боацача тайпара а нийсдеш.

Хьавцаргья вай, иесала, бе болх ца хилара страховани. Эгтара хьалха Ӏалма-техническа револющ экономически кризис а еш, дукхаьча фантораша воздействи ярагӀа, рекордни боарамга кхьчад капиталистически мехкашка бе болх ца хилар: 1983 шера 34 миллион сага кхьчар капиталистически мехкашка бокъонца бе болх боацаш бераш, цу даькъе 9,2 миллион саг ВӀашагӀкхийттача Штаташка.

Кӏезига ийслац Малибузенна социальни страховане система мах а тоаьш йолча ший тайпарча отпуска хьисабе хӀама дола бе болх ца хиларах, хӀана аьлча, паччахьалкхено пособеш тел бе болх боацарашта, дуддукха уж къе а балац, ала гӀерташ бараш. Шеко яц, бе болх ца хилара еш йола страховани из болхлой класса йяькха цӀенхаштара котало я. Цу тайпара страховани цо хилча хӀанзарча хьалашка (лакха инфляце темпаш, маьхаш тӀаеттадалар, вахар хаддалаш дезадалар) дукхалга а йоалаш трагически хургдар болхлой класса гӀулакхаш. Амма ше болчул тӀехбаккха а йиш яц цу страховане лоархӀам.

Бе болх ца хилара страховани ярах долча американски законаш тӀа нӀзата дац, уж хилар бахьан къахьегамхой йоккха отрял пособи йдара бокъонаш йолаш дола тайп-тайпара доашхалаш уттадаь доаэоци. Официальни статистика даннеех, бе болх ца хиларе еча страхованел арахьа буе шер-шера 35 процентагара 45 процентага кхочаш бола бе болх боацараш. Негахьа санна фактически (шера) бе болх боацаш буса мах официальни сводкаш тӀа бетт-бетта буьцарел 2,5—3-зза дукхагӀа хулаш хилар теркалдича, гучадоал тӀехьарча итт шера 6 миллионагара 12 миллионага кхочаш бола бе болх боаца нах цу а вокха бахьанех шер-шера бе болх боацараша пенсй ийдара йолча бокъонех баьха хилари цар пособи ца ийлаь хилари. Уж нах баьхаб духхьал гаргарча нахех боавача-безача цӀехен гӀо дарех е благотворительни организацешa миска гӀо дарех.

Цхьабакъда, ийду пособеш а тоьаш, бе болх боацаш бисарий дезалашта. США лелаш долча бе болх ца хилара еча страховене законех (хӀаьта уж да США 450 соагӀа) пособи из ийдеча сага доагӀаш хиннача алапе дакъа — доккха е дӀамагӀа дакъа, вкма дилла а дакъа — мара хилац. Цо меттаоттадаш деррига алапи. Дуккха дукхагӀа йолча штаташка болхлочун юкъерча алапе 40 процентага мара кхачаш компенсаце боарам. Компенсаце боарам селла лоха хиларо хьагойт пособи ийдеш хилча а болхлочуи вахара боарам. из бе болх боацаш висача, чӀоагӀа лохлуш хилар.

ХӀанзарча ханерча хьалашка НТР воздействи еш хиларагӀа профессешта девальвац хул, профессионально хила ма безза ца хиларагӀа балха баха йиш йолаш бола нах тӀа-тӀа совбуй. Хронически кризисни процессаш, балхала тӀа-тӀа дукхагӀа хувцалуш йоацача форме ера. Экономики дукхагӀа хул «совбола» нах. Цунца цхьана пособи хоадалача хана мара телац, не ха чакхьальтча пособи ца телаш соцалу, бе болх боацаш шер белха вахвала а вахаване а.

Цудухьа тӀа-тӀа дукхагӀа хул ма телара хоадаль ха тӀехъьллар бахьан долаш пособи ийдара йола бокъо йина бе болх боацараш. США 1,5 миллионагара 2,5 миллион сагага кхочаш хул уж шера, хӀаьта кризис йолча хана — 4,5 миллион сагага кхоач. Цу Ӏаламате дукхача къахьегамхошкарча хьала трагизм латт, оттаьль пособи ийдара бокъо луш йола ха чакхъьяьлчул тӀехьагӀа а, уж дукхача хана бе болх ца корабоагӀаш лелабезаш хулаш хиларах, вахара эшаш йолча средствах а баьнна.

Иштта теркалде дезаш да, буржуазни общество социальни страховане сфере къахьегамхоша яьха коталонаш, вахара кхьча сферашка яьхараш а санна, тешаме, чӀоагӀа, хувцалургйоацаш ца хилар. Монополеша, паччахьалкхен законодательни исполнительни органех пайда а ийбеш, шоашта де мал могаш дар ду социальни страхованех долча законий позитивни чулоацам къийбара, практически царех пайда ийбе вӀаштӀехьа ца далийтара, къахьегамхошта бола цар реальни лоархӀам кӀа хула кӀезигбара.

Цу хьакъехьера гучахера масал да халкъа духьала из хилар къаьгга гуш йола США хӀанзарча администраце социальни политика. Экономика «унах цӀенбе» лаьрхӀа цу администраце кхайкаьча паччахьалкхен средствай экономе керттерча дакъе кир хоададераш социальни программаш я. ХӀанзе а «тийдараш» я еррига сумма 110 миллиард соагӀача долара боараме йола 260 федеральни социальни программа.

Социальни хьашташта лаьрхӀа йола расходаш кӀезигъяр, итташ шерашка тӀагӀертта къовсам а лоаттабеш болхлой класса яьха котало-наш йола социальни программаш хьерчайр, из хӀама деча хала тӀема кийто яра йола расходаш цӀаккха а уж ца хиннача тайпара лакхъяр, монополистически корпорацешта налогови а кхьйола а льготаш уьттаяр, тӀема-промышленни комплекса пайдаш совдоахилга а цо леш дола доал чӀоагӀделта а Ӏалашде лаьрхӀа паччахьалкхено деча гӀулакхий бӀарча сареш — иштта да монополистически буржуазе хьашташта ма эшара а къахьегамхой хьашташ вӀалла ца лоархӀаш а йолча США хӀанзарча правительства социальни политика бокъонца бола чулоацам.

Иван НАЗАРЕНКО, профессор, экономически Ӏилмай доктор.

(АПН).

СОАХКА ЦА ДАЬР А ЛОАРХӀАШ

ДӀадаха 1983 шу Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза хьайбаш лелаьдерашта аьттув боацаш хӀилар производственни хьоккамашка диллача. ВӀарчча хьайцача хьайбаш боахамо доккха ве даьд совхоза. ДоагӀачул дукхагӀа да продукци яккхарга дӀадаха руза, кхочашъйьйц хьайбаш дебадара план. Цул хьалхарча шераца кийсинча 60 килограмм хӀезигагӀа я хӀара Ӏаттагара яьнкха шура.

Сенца дувзаденна да цӀаьхха производственни гӀулакхаш иштта хувцадалар? Фуд цу деша Ӏаьткъар, хӀаьта дӀахо йодача хана из лемо цурт ца хилийтара де лерхӀар?

Цу хаттарашта дизагӀа кхоц лахар дукха тхо хилар совхоза фермашка, къамаьлаш дир боахама кулгалхоша, специалисташа.

Къахьегама шу ве деш чаккдаро тхоаш бехкездовка бахьанаш ца лулга хоа тхона, йоах кулгалхоша. ХӀаьта а, долча беса гӀулакхаша хьайача, цхьадола хӀанаш ларкӀанаа ца доалаш да царех. Цу хьакъехьа боахама керттерча зоотехника Дахкильгов Султана дувц:

— ТӀехкьарча хана лоьхьла йолаеннаьр фермашка доахашгара йоахкха шура. Тхона хьалхагӀа а хоьра гайна-гала ма хила дешагӀа хьайбаш хакага хьежжа къа ма лой, наеамо цар хьалу [illegible] а лаьгӀлу.

Цул соагӀа, бокъонца тӀехьаш а беш хьаначул тӀахьагӀа гучадаьлар дукхха доккхан цамогаш унех долга. ДӀахо боахаме дика йиш йолаш дадар уж. Къаьетта кхераме дар, совхозо хӀара шера дукхха ахча а телаш хьакхувлаш долча фуна лаьрхӀача къонача хьайбашта.

Цудухьа цхьадола доахан хувца дийзар, къаденнараши цамогаши дарапин дулха дӀа а луш, цар метта цкъа а шозза а декха къона доахан хьа а оттадеш. Алхха ТӀой-Юртарча кхоалагӀча ферме хийцаб иштта 203 етт. Цу дешо цӀаккха лоййир совхозо хьайоаккхаш йола шура.

Цхьаькха а да. Хоеш долчча беса, моллагӀча а боахама план хӀара шера хьайбаш дукхагӀа хила дезаш ма йий. ТӀаккха ма гӀулакх Ӏаьсий дарга хьежжа мара хилаш. Цудухьа а дар совхоза Ӏулаш «къойде» дезаш.

Дале а, таханарча денга сала юкъера лаьрхӀача хӀара Ӏаттагара дийнахьа йоаккха шура 5,4 килограммага кхоач, хӀаьта Доланха-Юртарча шурий комплексе йоаккхар — 6 килограммага.

Хьоаль йолаш цу комплексах. Шу доладуча хана дукха кхочамбоацараш дар цун балхаца. Хьайбаш лелаярий къахьегами хьинари бахьан долаш хӀана дикка эргабаьннаб болх. ЦӀена а бавашка, доахан а да диза, хьайбашка хьоккилга. Царна Ӏуналдела хувцаденнад. Цунга хьежжа айденнад хьокхамаш а.

Паччахьалкхенга шура йохкара квартальни план (420 тонн) тӀехкхочашъяьй, хӀаьта дулх дохкара план 102 процент кхочашъяьй 3-ча марта.

Совхозе дукхача хана хьалхе лелаеш хьенай № 3 йолча шурий ферма коллектив. ДӀадахача шера цун хьоккамаш а дар хьалхарчул гаьнна лохагӀа. Шоай балхах лаьца дувц бригадира Аушев [illegible]:

— Ферме долча 530 бежанах 350 етт ба. Соахка царех 203 етт хийца хилча, гуш ма дий сурт миашта хургда. ХӀаьта а доярка скотникаша шоай кхо ца кхобеш къахьег, коллектива хинна цӀи юхаметтаоттае гӀерташ. Таханарча денга хӀара Ӏаттагара дийнахьа йоаккха шура 5,5 — 5,6 килограммага кхоач.

Балха распорядок доакъарий рационк ди тӀехьагӀа шура дукхагӀа хургйолаш я. ХӀаьта бӀаьстан баьца тӀа вредаккалца хьайбашта кхоачам бе доакъар а ма тама.

Массала а санна хьалхле лелаеш хьайоагӀа дикагӀйола доярка Дзаурова Долатхан. Март бетта 23-ча денга хӀара Ӏаттагара цо яьккхай 610 килограмм шура шера планагӀа 2100 килограмм йоагӀача: Шундалиева Макка — 580, Дзаурова Хьевас — 530, Дзаурова Мадината — 410 килограмм и. кх. дӀ.

Тешаме бола цар гӀончаш бе скотникаш Дзауров Осман, Хадаев Муса, Терка[illegible] Мурад.

Берт болаш скотникашеи доярашеи къахьегарех ден — буса 20—25 килограмм тӀаккхет хьайоаккха шура. ХӀаьта хӀанз доахан дукхагӀа даха юкъ я. Тхо тешаш да пятилетка дийлагӀа шу толаме чакхдоаккхаргахиларах.

Хоаш да хьайбай боахама лард — дика а кхочам болаш а дола доакъар долга. ДӀахо йодача хана из лард чӀоагӀъе лаьрхӀа йола мероприятеши планаши ювц совхоза керттерча экономиста Ватыжев Хьасана:

— Шерагара шерага дегӀаух совхоза хьайбай боахам. Карара шу доладуча денга 4350 бежан дар боахаме, цу дакъе 1200 етт а болаш. Соахкарча цу хаьаца ннйсдича эзар соагӀа бежан тӀакхийтад фермашка. Цул соагӀа пхиъ-ахь эзар соагӀа устагӀа бе лелабеш.

Экономически лоархӀамех дукха доакъар эш цу хьайбашта. Алхха йол еза 1300 тонн, хӀаьта концентрировани доакъар — 2400 тонн, силос — 17 эзар тонн соагӀа, иштта сенаж, ча, ихьдар.

Гураьа дӀайийна а, хӀанз, бӀаьстта дӀаа кийтъь а культураш лаьрхӀача кхочам хилал доакъар Ӏалашде торо я совхозага.

Духхьал аьла лаьрхӀа дӀайийнай 500 соагӀа гектар пошарна. Массех шера хьокхар а цхьан шера хьокхар а. Ца бола ялат да кхо эзар гектар соагӀа, цун хӀара гектара тӀера 12 центнер чӀ вӀашкатоац лерхӀ боахозе. Силоса дӀаюргйолаш я 1500 гектар хьаьнӀаш.

Укх шера хьалхара дӀае лаьрхӀад бӀаь гектар доакъарий свеклаш.

ДӀайийнача культурай хьувкьаш лехагӀа дилийтара, вай мехка тӀехкьарча шерашка лаьрха йола бригадин подряд яха метод йоаьльй совхозе. Дирекцей, парткомо, профсоюзни комитето цхьана аьча заседанешка чӀоагӀьявай хӀара бригада коллектив. ХӀаранена дӀаенвай шийна йоагӀаш йола хозрасчетни задани, эцаш йола техника, инвентарь; цар болх бе база латташ.

Бригадаштех боахама администрацеиех юкъе договораш даьд, кулгаш а яздь. хӀара оагӀоно шоа дала деза гӀулакхаш бовзаш а дь.

Кхаашкара балдаш дикагӀа лелийтарея къахьегамах оссарле лакхъяран хьожаль мероприятеш хьаккхагӀа а ле[illegible]. [illegible] радашкара хьалха хиннача системал эргашха дар да — хьаьлкхебаьча хьувкъайга хьежжа болхлочунга (ийсагӀа аьлча бригадага) дӀанхоачар дукхагӀа хилара хӀаьта из деррига хозрасчетни заданен тӀа белгалдаь хилари.

ТӀаккха доакъар Ӏалашделга а цу бригадай гӀулакх хургдий?

Цунах лаьца дувц совхоза директора Аушев Абубакар:

— ХьалхагӀа, бригадин метод оаха ювцача хана, ишта лерхӀа а лерхӀар оаха из. — йоах цо. — Цхьабакъда, дӀахо техкача, дагадаьлчӀ, из гӀулакх нийса доаш санна хет. ХӀана аьлча, кхаш лелаdечуни доакъар Ӏалашдечуни къахьегам маьха цхьатарра лаьрхӀац. Царга дӀанхоачар цхьатарра хилац.

Кхаш леладечо, ше чуйцача хьувкъамга хьежжа ше ахча эпаргдолга а хов, бӀарччача шера лерттӀа болх бу.

ХӀаьта доакъар Ӏалашдечунга цхьалхха кийна доагӀа алапи, маггахьа — из а кулгалхочо кхачай — луш дола доакъара мара кхачац.

Доккха гӀалат а хеташ, из гӀулакх дӀадаккха лаьрхӀад оаха. Сезонах, хана болча болхлоашта меттел, лаьрххӀа доакъар Ӏалашдергдола бригада вӀашагӀйолла дига де тхо. Кхаш лeладу бригадаш санна, ший хозрасчетни задани а йолаш.

Цул соагӀа, укх шера бӀаьстта дена гуйре тӀехьаккхалца, цахаддаш мовча доакъарий конвейер хилийта лерхӀ оаха совхози доахана. Из Ӏалашделга а цу бригада декхар хургда.

Хьайбай боахаме дукха да хӀанзчул тӀехьагӀа бӀарг тӀакхачи а, эргадаьха тоаде а дезаш бахьаш. Цар лоархӀам къаьстта лакхлу Москве хиннача агропромышленни комплекса проблемай Еррисгоюзни экономически совещане итогашца бувзабенна.

КПСС ЦК Генеральни секретара нох. К. У. Черненкос цу совещане ше къамьел деш бехктоххаме а цӀенхаштта а декхараш оттадаьд юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка. Дезза уж кхочашдар — хӀара кулгалхочун, специалиста, партийни а профсоюзни а болхлочун, хӀара къахьегамхочун ший дола гӀулакх да.

З. ДАУРБЕКОВ, тха штате воаца корреспондент.

КХОАНА — СОВЕТСКИ IИЛМАН ДИ

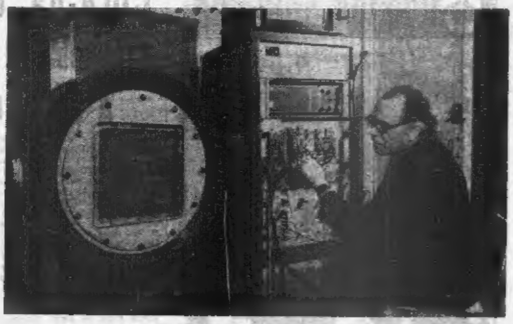

ДУБНА. Московски область. Атоман ядрой структура Iомайра шерра чаккдоахна фундаментальни Iилманан тохкамаш лерда тIа кхерам тоххамаш деча, хьалха лаьтта суперткхника хьакхоллачен юкъекхуьлачен ВIашагIтехача институте деш да Iилман, техника, халкъа боахама сцежни доакъошка лелаш йола керда прибораш хьакхоллара бахкаш.

ОИЯИ специалисташа медицински прибораш еча Ерригсоюзни НИИ-ца цхьана керда тайпа гамма-камера кийчъяьй дубненски газови дукха мышкасыргаш долча детектора лерда тIа.

СУРТА ТIА: пациента тохкам бе гамма-камера (ГКМ) кийчъеш ву г. Москвам 50-ча [illegible] радиоизотопни диагностика отделене заведующи, профессор К. Д. Калантаров.

Ю. ТУМАНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

БIУБЕННА БАЬККХА ГIА

Сийлахь-йоккхачу Октябрьски социалистически революци кхоьчуна хувцамаш даьд мехка ерригача сферашка. Революци яьлалча хьалхарча денош декз тайп-тайпарча къамий боадо дIаяккха. уж экономически, общественно-политически, культурни синхагIа дегIакхувда йолаллар Коммунистически парти. Хьалха хиннача къамий истори, цу даькье Нохч-ГIалгIайчен а, парте еча йоакхон хьаьтта дола масал дар социализм хьалъеча доккха даккъа лоацаш йола Iилма-тохкама учреждении хьалр.

Граждански тIема шерашкахь юкъеханта халонаш яле а, специалисташ кIезанга мара бене а, Советий Iаьдал вттачи хьалхарча шерашка декз Нохч-ГIалгIайчене хьайийллар массехк Iилма-тохкама учреждени: Нохчийн ГIалгIайн краеведческий музей, мехкдаьтта промышленности Грозненски проектни институт, мехкдаьтта Iилма-тохкама институт (ГрозНИИ), иштта кхыйраш.

Iилма дегIадара цхьа лагIа дар 1926-ча шера исторен, социологен филологен Нохч-ГIалгIай институт хьаьллар. 20-чен 40-гIа шераш дIадоладуши цун болх вIаштIехьбоаккхача доккхий гIуланхаш карагIдайннад институте кулгалхой хиннача З. К. Мальсаговни, О. С. Ахриевна, М. А. Мамакаевна, С. В. Арсановна, О. Д. Долаковна.

Юккъанца денз институто белгталара толамаш даьхар городий Москвам, Ленинграда, Ростов-на-Дону, Орджоникидзе Iилман учреждений гIонца. Лоархlам боллаш болх баьб нохчийн гIалгIайн литературни меттан нормаш оттаеш, хьалха латински тIехьагIа эрсийн графически ларда тIа йоаяъ хьакхоллаш. Боккхача лоархIаме хилар терминологически орфографически словараш, фольклорни сборникаш арахецар. Холуш пайда баьлар Нохч-ГIалгIайчен исторен этнографен цхьадолча дешашта тохкамаш даро, цун экономикен естественно-географически хьалаш тахкаро. Iилман экспедиций масштабаш шеръелар. Институте хьайийллар аспирантура.

Иштта Сийлахь-боккха Даймехка тIом чаккхбьннача хьалхарча шерашка денз республике социалистически культура хьалъяран социально-экономически отношенеш овлангара тоаль хувцаран гIо даь Iилман юкъмоттег а хинна дIаэттар институт. ТIехьагIо вIашагIъехнар хIанз болх беш йола археологен, этнографен, социологен, Iилман атеизман сектораш, кулгкарарча йоазон фондий отдел, меттен литературан сектораш.

Республике Iилма дегIадоаладеча дIохьалхашкахьа баьккха гIа ба институте унх тIехьарча массехк шера 10 кандидатски диссертацена защита яр. Цу кандидатех ба А. Хизриев, Х. Алиев, О. Чапанов, И. Мунаев, иштта кхыбараш. ХIаьта доктории диссертацеш язъеш ба Х. Туркаев, М. Мужухоев, Я. Вагапов. МеIача наха улнув Iилмага шерра гIа боахаш ба институте Iилманхойкхалнах М. Каратаева, З. Мадаева, З. Хасбулатова, Э. Мужухоева, кхыбараш.

Iалаьмата бехктоккхаме болх беш ба хIанз Iилма-тохкама института болхлойн Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен университета преподавателаш-Iилманхойн, Уж ба «Нохч-ГIалгIай АССР истори», «Нохчийн гIалгIайн советски литературе истори» яздеш. Институт шие тIаьо эрсийнохчийн эрсий - гIалгIайн словараш оттадеш я.

Тахан вай республика 14 Iилма-тохкама учреждене тохкама балхаш деш 2784 Iилман болхло ва. Вай мехкарча мехкдаьтта промышленносте йоккхагIйолчен хьалхле лелаечен Iилма-тохкама институтех цаI я ГрозНИИ.

Республике дешара заведенешкен Iилма-тохкама учрежденешкен Iилман а преподавательски а болх беш Iалаьмата дукха Iилман болхлой ба: 38 Iилмай доктори 579 кандидати.

Нохч-ГIалгIайчен доккхал де йиш йола дешара заведенаш я Къахьегама Шеча Байрахьа ордена лелаю М. Д. Миллионщикова цIерагIара Грозненски мехкдаьтта институт, Л. Н. Толстой цIерагIара Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен университет, 1981-ча шера хьайийлла педагогически институт. Республике а гаьнна цун доазол арахьа а дика йовзаш я преподавателий — вай мехкахой профессорий Ш. Алиева, И. Арсаханова, И. Алироева, Х. Ибрагимова. Iилмай доктории А-В. Саидова, Н. Чокаева, кхыберий цIераш. Дукха ха йоаццаш вай республике тIакхийттар цхьаьнца Iилман доктор — Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен университета преподаватель В. Тимаев.

Грозницерча ВУЗашка къона специалисташ кийчбечен республика къахьегамхошта коммунистически кхетам лучен цоай низ тIабахийта къахьегаш ба вай кхалнах — Iилмай кандидаташ Т. А. Архангельская, З. А-Г. Гойгова, Ф. Г. Оздоева, Л. Д. Мальсагова, З. Х. Хамидова, Р. И. Ахриева, Р. Х. Мамаева. М. М. Джамбулатова, Г. А. Горчханова. Х. Ю. Саидова. Царех цхьабараш докторски диссертацеш язъеш а ба.

КПСС XXVI съезди, цул тIехьагIа хиннача ЦК Пленумий решенеша хьинар айдаьча Iилма-тохкама учреждений болхлоша, дешара заведений преподавателаша шоай теркам тIаухийт мехкдаьтта промышленностен гуманитарни общественни Iилмайн даьнъе тохкамаш делга дIахо шердарен кIоарсдаран.

1984-ча шера арадаха институто хIанз кийчдаь да Iилман балхий сборникаш: «КПСС Нохч-ГIалгIай организаце исторе очеркаш», «Нохч-ГIалгIайчене ленински идеяш вахара юкъеехувлара историца», «ДегIаена социализм: культурен личности», «Революци ялалехьарча Нохч-ГIалгIайчен исторически географе дешаш», иштта кхыдараш. Республике дIахо тохкамаш деш да «Къахьегамхошта идейно-политически кхетам лучара интеллигенце лоархIам лакхбара Нохч-ГIалгIай областной партийни организаце дечох», «Дуккхача къамех латтача къахьегама коллективашка беча идейно-политически балхах» яхараш саннача а кхыдолча а вай ханарча актуальни дешай хьакъехьа.

Iилма-тохкамий институтийн дешара заведенейн дукхача разработкаех, къаьстта социологически тохкамех, хьаьхиннерех партийни советски органаша пайда эйбу республика къахьегамхошта коммунистически кхетам луча, культура дегIайоалайра практически дешаш къастадеча.

ЛоархIамера Iилма-теоретически Iилма-практически конференцеш кийчъечен чакхйоахачен айхха дакъа лоац республика Iилма-тохкама институташен вузашен. Масала, СССР Iилмай Академена чуйоагIача СССР исторе институто (Москва), Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен университето, исторен, социологен, филологен Нохч-ГIалгIай институто цхьана 1979-ча шера кийчъяь «Къулбаседа Кавказа къамий исторически ккеле Россе лоаца прогрессивни дакъа» яха Ерригсоюзни конференци боккха лоархIам болаш яр Нохч-ГIалгIайче ший лоIамагIа Россех дIаккхийтта 200 шу дизарца дувзадаьна идеологически кадраштa нийса ориентаце яра.

Республика тайп-тайпарча вузайн Iилма-тохкама институтийн Iилманхоша цахаддаш вIаштIехьйоахача археологически, этнографически, фольклорни, лингвистически, социологически, кхыйолча экспедицеех боала пайда дукхагIа хулаш боагIа.

Исторен, социологен, филологен института Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен [illegible] тето, пединститутo, РСФСР просвещене Министерства къаман школай Нохч-ГIалгIай филиало, Грозненски мехкдаьтта институто, краеведчески музея, иштта Дагестана, Къулбаседа-ХIирийчен, кхыйолча республикай институташа шоайла айхха бувзамаш леладу.

ДIадалача цхьан шера исторен, социологен, филологен Нохч-ГIалгIай институто бахача наха хьалхашка 500 совгIа лекцеш беседаш яь, республика кепайоазон оагIош тIа итташ Iилман-популярни статьяш яздехай, моттигерча радиочул телевидени гIолла выступленеш яьй. Цу ерригача выступленешка кертиера терхам тIаахийтаб республика къахьегамхошта интернационалистически [illegible] кхетам балара дешашта.

Даьр кIезига дац, баьлла. де дешараш кха а дукхагIа да. КПСС ЦК февральски (1984 ш.) Пленума решенеша. Нохч-ГIалгIай областной партконференце практически рекомендацеша хьинар айдаьча республика Iилманхоша тохкамхоша, дешара вузай преподавателаша шоашта хьалхашка латта декхараш кхочашдеча доккха дакъа юкъахьоргхнаарех шено да.

Ш. АХМАДОВ,
исторически Iилмай кандидат, исторен, социологен, филологен Нохч-ГIалгIай институте сектора заведующи.

«Рак, ма дарра аьлча, дарба дулургдолаш я, хIаьта из юккъанца хьегуцашкка дагIча лечара воал сег», — дукха ха йоаццаш Дерригдуне унахцIено лоралра организаце аь из валлалена советски онкологий практико бахьа.

Советски лораш бIубенна алда йиш йолаш ба: ракохьа Iоажал юласоцаьй СССР-а. Унх тIехххьарча шерашка дун боарам меIача наха юкъе хувцадув бац, хIаьта кхалнаха юкъе цун, кхынеттел, лохбалара балгалоаш а я.

Ширача замалахьарча лорара (рака белгалоаш керальй египетски пирамидашкарча мумешкара) дукхьала къовсам лоаттабу геттара къонача Iилма. Онкологи хьахийна бIаь шерал кIезига совгIа ха шира яц.

Советски Союзе онкологически службана кулгалду СССР медицински Iилмай Академе Ерригсоюзни онкологически Iилман центро. Цунна карте латт воккхагIволаш советски онколог, СССР АМН президент, Социалистически Къахьегама Турпал, академик Николай Николаевич Блохин (сурта тIа). Из — дагIа тIа юлача хулалеча бегIаита дукхалара молхаш 50-чен 60-чи шерашка хьаена юкъерча доадах дакъа лоацаш хиннарех цаI. Цу хана денз дикка дIахьалхьешка яьннай онкологи. Цунна керальй лIамирашкен кIезтоламцен дарба дара методаш. Iалаьмате доккхий тохкамаш дьаьзад хирурге.

В. ХРИСТОФОРОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Интернационалисташ кхебеш

ДОТТАГIАЛА БУВЗАМАШ

Малгобекски района Новоредантски № 5 йолча школерча «Братство» яхача КИДа членашна айхха бувзам лелабу союзни вежарашка йолча автономни республикашкарча шоай нийсархоша. Шай тайпара мерза доттагIал да цар Черсий - Балкхарой АССР Майски яхача городерча Эрнст Буша цIерагIча «Ленинец» яхача интернациональни доттагIали клубаца. Укх шера 19 январе новоредантски делегаци яха хилар Майске. Из дар «Ленинец» яхача интернациональни доттагIала клубо Эрнст Буш ваь ди лездеча хана.

Берашта цIакхха дицлургдоацаш тайпара хоза дар из вIашагIккхетар: берашa ешар стихаш, лекхар эшараш, цIи хезача интернационалистах Эрнст Бушах дIайха дешаш йоахар.

Черсий-Балкхарой АССР-а Советски яхача поселке № 1 йолча юкъерча школе «Сплочение» цIи а лелаеш КИД я. Цу клуберча берий доккха доттагIал да «Братство» кидовцашца.

«Сплочение» КИДерча берашa язду «Оаха къовсам лоаттабу тхоай клуб Эрнст Тельмана цIерагIа хиннйтара тIехьа. Эрнст Тельмана вахарахи цун тIема наькъахи материалаш гулъеш а союзни республикерчен доазол арахьерча мехкашкарчен тхоай нийсархоша вIаши письмош яздеш а да тхо. Оаха «Машар марш» чакхьаьккхай. 417 саго куяг а яздаь дола письмо - протест дIадахьийтад оаха Брюсселерча НАТО штаб-квартире. Союзни республикай гербаш, байракхаш, дерригача дуней тIарча пионерски организацей атрибуташ тIайоа альбомаш кийчдаьд. Иштта чакхйоах оаха союзни республикашка гIолла заочни наьть бар, пенгазеташ арахец. «Тха доттагIий болча» яха стенд кийчъяьй.

Цхьаькха а да Черсий-Балкхарой республикера дева письмо. Из язду Терски районерча Богатырева Бэлас Солсанова Зарайга. Ший кхьхата тIа цо дувц школерча гIулакхех, класс иштта [illegible] юрта хьайийллача тIема сийлен музейх. Иштта дувц шийна яздархочун Александр Беляева кхоллам безабаларах. Ший мехкахочун Кулиев Кайсына стихаш тIара цитаташ а язъю Бэлас.

Зарема дика хьет ший къоначa нешана ший лаьтта, ший республика Iалаьмате дукха езаш хилара.

ЧIоагIа да Нохч - ГIалгIайчени Черсий - Балкхаройчени йоIагий доттагIал, школа чакхъяьккхачул тIехьагIа а вIаши гаргалоа лелае дага ба уж.

Тульски областерча Щекино яхача городе лаьа я Савачева Марина. ЧIоагIа терхам тIаоаш да «Братство» кидовцаша дIахьийтача анкета цо денна хоаш. Из энкурсе ух кьхча городашка. ДIахо йодача хана шийна дика доттагIий корейбарга сатуваш а я Марина.

«Братство» кидовций Чукотке а ба доттагIий. ХIанз керда хьадаьча кидовций цIагIа дакхкIа йола радеx а дукхха шераш хьалха Чукотке нийс а бенна, цига Советий Iаьдал чIоагIдеш къахьийгача вай мехкахошта хеталь. Цига да анадырски бахархой дIалхача замая а таханара а вахар дьагойташ дола доккхий сурташ. Цу лаьтта дегIа Советий Iаьдал чIоагIдара тIоьха къовсам лоаттабьрашта дегIа памятник. Царна юкъе ва деналера къонах — гIалгIа, белогвардейцашa вийна ревкомовец Мальсагов Йоакъап.

КИДе дукха ух керда письмош, материалаш, документаш. Болх беш ба къона интернационалисташ.

М. ГОРТИКОВА.

БIаьсти яьнай. Массавар а ахкн дукхар кийчдеш ва. ХIаьта Iалаьмате хоза аьхки юхаю кочамаш тегарца белгаьлаена я «Чечингшвейбыт» объединене чуйоагIача № 14 йолча ательера С. Арутюнян кулгалду бригада.

ТкъаьIтт шу совгIа да я Сусана Артемовнас кхаьнаьла кочамаш тегаш болх бу. Цу йоккхача юкъа дукха ба хьеханчас нийсача новкъа баьлла, езденна професси карахьаю гIо даь къона кхалнах.

Сусана Артемовна коммунистически къахьегама ударник а йолаш, хIара бетта ший планаш тIехххоачаш а еш хьайоагIа дукхача шерашка.

СУРТА ТIА: С. Арутюнян.

Д. ТОХТАРОВА сурт.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

14 АПРЕЛЬ

В. И. Ленина цIерагIа культуре Дворец. 8.00. «Унахц1ено» яхача группа занятеш. 10.00. Болх беш я ловзоргий автоматаш. 12.00. Призывникаш ди: «Даьзе лоръе нийча ваI». 19.30. Болх беш я «ВIашагIккхетар» яха дискотека.

Н. К. Крупская цIерагIа культуре Дворец. 12.00. «Сов законие» [illegible] торий, «Къона воллаш лораде сай» яха беседа. «ТIехьара догдоахилга» яха кинофильм.

«Красный молот» заводи культуре ЦIа. 15.00. Iалам лорадара университета занятеш. «Садоводство» яха факультет. Тема: «Сомий гаьнаш баьцадаараши лазарахи зе деш йолча чоаллигехи лораелга». 16.00. Болх беш я «Фусамнанилг» яха клуб. 19.00. Болх беш я «Фонограф» яха дисклуб.

15 АПРЕЛЬ

В. И. Ленина цIерагIа культуре Дворец. 10.00. Болх беш я ловзоргий автоматаш. 11.00. «ФаьлгIайн тамашийнача хIамайн дунен тIа» киноклуб. 11.00. Дружина къоначa пожарникий слет. «Ленина цIи хIаране дег чу я» яха книжкай выставка. 19.30. Болх беш я «ВIашагIккхетар» яха дискоклуб.

Н. К. Крупская цIерагIа культуре Дворец. 12.00. «Теш» яхача дешархой самодеятельни театра спектакль. 15.00. Велама сайре. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Болх беш я «Прометей» яха дискотека.

ШОАЙ ДОАЛАХЬА АВТОТРАНСПОРТ ЙОЛЧАР ТЕРКАМГА!

«Автомагазин» яхача № 13 йолча тиха тIа (ул. Ашхабадская, 103, Черноречье районе) йохкаш я буксирни устройство а йолаш йола автоприцепаш — «СКИФ-М», 1085 сом мах а болаш, «Москвич-408, 412» яхача автомашинашта запасной ситрашь, 779 сомахи 1345 сомахи [illegible].

Дувла тха тика тIа.

Росторгрекламa.

ГАЗАХ ПАЙДА ИЙБЕРИЙ ТЕРКАМГА!

1984 ШЕРА 15 АПРЕЛЕ ДЕНЗ 15 МАЕ КХАЧЧАЛЦА КХЕРАМЕ ЙОАЦАШИ КХОЕШИ ГАЗ ЙОАГАЯРА МЕСЯЧНИК ХУЛ.

МЕСЯЧНИКО ЛАЬРХIАД:

Газови оборудовани малагIча хьал тIа я хьажа, сийлача доагорах пайда эцара правилай хьаьхьара листовкаш, плакаташ, памяткаш шерра дIадоаржаде, «Грозгоргаз» техкабинеташка инструкташи е, кинотеатрашка лаьрхIа дола фильмаш гойта, газови приборашта эксплуатаци ярах лаьца специалисташа лекцеш ешийта.

Предприятей, жилищни организацей кулгалхоша, домовой комитетий председателаша кхайн тхо.

Электрохимически коррози Iатиьярах, лаьттанцара бахкаш дара кранилаш толхарах газопроводаш йохе тарлу. Из бахьан долаш хецаеча газ малагIча метте я шой тамикхьа хьалха массава а вIаштIехьдалац.

Толхаьча газопроводе чуре араухa газ лаьттацна хIаллхарча водопроводий, канализаце, теплотрассай сангарашка, кхыча коммуникацешка гIолла дIа а ирхаш, нах чубахача цIенойи производствени зданейн подвалашка чуаха тарлу.

Квартальнешта, уличи, домовой комитеташта, ЖЭУ-шта, ЖЭК-ашта, цIенош бахача берригачa наха тIадула оаха подвалаш цIенъелга, фо чукхетийталга, царна чуйоагIача коммуникацешка подвалашка хьожийта а уж айхханйта вIашиоzилга а.

Лара тIакьоалам оттабе бега подвалаш малагIча хьал тIа я а цу цIеношка бахача нaха царех пайда эцийта ма а хьожаш, хIаьта иштта вIаштIехьдалахи дола газови боахама болхлой подвалашка газ арахийти хьажийта хийцда цига чугIолта.

Подвалашка шоаш Iочудоалача хана теркаме хила, газа хьаж йоагIа аьлча хетаж шоай цхьа бехкам а дегабувам белга яле «Горгаза» аварийни служба еха — «0-4» телефон а техе. Газа хьаж йоагIача челашка фо чукхетийта, подвалашка Iочувоалача декурство оттае газа хьаж йоагIача моттига дIи а сийг а ца ийсбалийтар дукха.

«Грозгоргаз» ЭПУ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 АПРЕЛЬ
II ПРОГРАММА

12.00 — «Ший денхара ийтIехьа хилар». Профессор [illegible] Мальсагов (гIалгIай меттала).

13.[illegible] — «Нохч-ГIалгIайчен [illegible]».

14.[illegible] — [illegible] Iилман ди.

15.20 — «Патриот» (нохчий меттала).

РАДИО

14 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).

8.55 — Хоамаш. Хаьттанах бола хоам (эрсий меттала).

9.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.

9.25 — «Сердало» газета обзор.

9.30 — Передачай программе (эрсий меттала).

9.33 — Передачай программе (гIалгIай меттала).

9.35 — «Юртара авлар» (нохчий меттала).

10.15 — «Коммунистий [illegible]» (гIалгIай меттала).

10.30 — Реклама.

11.20 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала).

11.30 — «Бавар тIа» яха А. [illegible] дуйцар (эрсий меттала).

12.40 — Лирически музыка.

13.00 — Сийлахь-йоккхача Котакин 40 шу дизарга. «Фронтовиков дагалувцарши» (нохчий меттала).

15.15 — «Тийрка [illegible] гIалгIай [illegible] фольклора [illegible]» яхача цикларе передача (эрсий меттала).

16.00 — «Кавказа [illegible]» яха радиожурнал (эрсий меттала).

18.00 — «Музыкальни почта» (гIалгIай меттала).

УКВ

17.00 — И. Дунаевскин оперий [illegible] гIолла.

17.43 — А. Блок. «Когда вы стоите на моем пути» яхача стихотворене юха.

18.01 — «[illegible]».

18.20 — Ловзий музыка.

15 АПРЕЛЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

7.22 — «Ленинан некъ» газета обзор.

7.30 — Передачай программе (эрсий меттала).

7.33 — Передачай программе (нохчий меттала).

7.35 — Хоамаш. Хаьттанах бола хоам (эрсий меттала).

8.25 — «[illegible]» (эрсий меттала).

11.30 — [illegible] концерт (эрсий меттала).

16.00 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).

16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).

18.00 — «[illegible] доттагIал дойчарна» яха концерт (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Сайре дика хийла шуна!» «Музыкальни передача».

17.43 — Радиола [illegible] халкъа музыкан ламаш.

18.01 — «[illegible]».

18.27 — [illegible].

ХОАТТАШ

Тахан республике гIоллен Грозне хувцалуш мархаш а йолаш, iуйрийна дохк а доладаш, йоачан а йоаццаш, мало-боалехьара секунда 3—8 метр сиха мух а хьекхаш, фегара температура республике гIолла 12—17, Грозне 14—16 градус йIовхал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоанен ломмел ххоалехьаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, йоачан а йолаш, малхбоалехьара секунда 2—7 метр сиха мух а болаш, цхьацца йолча моттигашка iуйрийна дохк а доаллаш, фегара температура буйсашка 1—6, деношка 10—15 градус йIовхал а йолаш ха латта мег.

Метеостанци.

ФЕ ХИЛА

НаькъагIа лелара Бокъоний 26 пункте дIаяздаьд: транспортаца дувзаденна наькъа тIа хиннача хатарца гIулакх долаш бола водителаш дехкарийла ба цу сахьате юхасовца, аварийни сигнализацега болх болабайта, авари хиннилга хойташ йола белгало оттае, транспортни средство а, хIаьта иштта хатарца юзаенна йола кхы хIама а шедаттачара меттахьа ца йоакхкаш йита.

Цхьабакъда, вай республике хIанз а пайслу наькъа тIа авари а йийя, шоай лер йоаяр дукха, лозабаь нах цигта бада а бадийта цигара дIабаха гIерташ бола водителаш. Цу водителаша дицдолийт цу тайпарча уйлаца цар шоай гIулакхаш кхы а дукхагIа тоахаделга. Бехкевар-м гайна е гавза хьалохарг ма вий.

Бийса яхача хана, Ачхой-Мартановски районе ГихтIара Валерга тIа бодача наькъагIа, «Жигули» яха автомашина гIудалкха тIатехай водитело, хIаьта подвода тIа баьгIача лозабаьча наха гIо ца а деш, дIадийкха вахав из. Автомашинаца веда дIаввахар дибийса даладехьа хьалаьцав. Из хиннав Ачхой - Мартановски района Кхатарой-Юрта ваха Б. В. Гернханов.

Старопромысловски районе саррахьа Заветы Ильича яхача улицагIа водаш хиннача йовзаш воацача водитело «Запорожец» яха автомашина тIатехай «Урал» яхача мотоцикла, цун водитела аьрда ворув а кагьи. Цул тIехьагIа массехк сахьат мара ца доалаш хьалехав ведда дIаваха водитель — В. М. Аксогляни — Грозненски автошкола мастер.

РСФСР Уголовни кодекса 127 статьяга хьежжа, кхы саг валара кхерама кIалъоттаваь волча сага цхьа шу чувалла е 1 шу исправительни балхаш де суд ю.

Наькъа тIа хатараш а даь, лозабьраш гIо ца деш бита дIабахача водителашта тIаIа дар дерга РСФСР УК 127 [illegible]

Бийса яхача хана Грозенера Советское яхача юрта бодача наькъагIа цалан цо хьи «КамАЗ» яхача автомашина водитель, гIашлочов машин тIа а теха, дIайийкха вахав. [illegible] Грозненски РОВД-и оарцагIа а яьна, автомашина номер мииттай хайвад — 78—68 ССК. Ставропольски крае дIабаьча хоавагIа хьалохарга зулимхо ше а.

ДIадаьхача кIирагIа (5 апреле 12 апреле кхачачалца) НГIАССР наькъашка 20 авари яьй, 4 саг ве а вуви, 23 сага чоалаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

Редактор

О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковско, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; [illegible] — 2-65-07; [illegible] — 2-84-88; [illegible] — 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-65-01; юрта бохама — 2-47-64; культуре — 2-64-73; [illegible] — 2-53-64; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-65-07; ответственного секретаря — 2-84-88; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-64; культуры — 2-64-73; писем — 2-53-64; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен. ерен, шоаттен деношка

СФ05117. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Типография издательства «Грозненский рабочий», Маяковско, 92. ул. Маяковского, 92. Заказ № 1791.